

המיתוס של פרקטיקה מבוססת-ראיות: לקראת פרקטיקה מיודעת-ראיות

יצחק נבו וורד סלונים-נבו

במאמר זה אנו בוחנים את חמשת הצעדים של המודל פרקטיקה מבוססת-ראיות (Evidence-Based Practice -- EBP) וטוענים שלמודל זה מגבלות חמורות, תיאורטיות ומעשיות. אנו טוענים כי היחס בין ראיות אמפיריות לפרקטיקה אינו יכול לספק בסיס בלבדי, לפחות לא אם מעניקים למושג זה פשר לוגי או מתודולוגי. יש לקחת בחשבון גורמים נוספים בנוסף לראיות אמפיריות, ויש להסביר את יחסם לראיות אלו. כמו אחרים, אנו דוגלים בראייה מקיפה יותר של פרקטיקה טיפולית כמיודעת על ידי ראיות ותיאוריה. יש להבין את המושג פרקטיקה מיודעת-ראיות (Evidence-Informed Practice -- EIP) כשולל דעות קדומות ואמונות טפלות בלתי-מדעיות, אך מותיר מקום נרחב לניסיון קליני ולשיקול דעת בונה ויצירתי מצד מטפלים ומטופלים המצויים בקשר ובדיאלוג רצוף אלו עם אלו. בשימוש במודל EIP אין צורך בהליך חמשת הצעדים של מודל EBP, אלא די בכך שמטפלים יהיו בקיאים במגוון רחב של מקורות מידע – מחקרים אמפיריים, חקר מקרים פרטניים ותובנות קליניות – ושישתמשו בהם בצורות יצירתיות במשך כל תהליך ההתערבות.

מילות-מפתח: פרקטיקה מבוססת-ראיות, פרקטיקה מיודעת-ראיות, הערכה, טיפול

הדיאלקטיקה בין האישי לחברתי: תפיסתן של אימהות יחידניות מאמצות את זהותן האימהית

גליה וינברג-קורניק, עדיטל בן-ארי

מאמר זה בוחן את המשמעויות המוענקות לחויית האימהות של נשים בנות ארבעים ומעלה אשר בחרו להיות אימהות יחידניות ועשו זאת באמצעות אימוץ. מניתוח ראיונות עומק עם 13 נשים עולה כי חויית אימהותן מתאפיינת בדואליות מהותית ביחס לשני מרחבים שונים שבהם הן פועלות: המרחב הפרטי והמרחב הציבורי. באמצע נקודת מבט רפלקטיבית ביחס למקומה של האימהות בחוייתן האישית כנשים, נתפסת האימהות כחוויה מזינה, המעידה על היותן נשים עצמאיות שמסוגלות לפעול באופן אוטונומי ומתוך חופש בחירה. מאידך גיסא, כשהן בוחנות באופן רפלקטיבי את הורותן מנקודת מבט חברתית וציבורית, כפי שהן מניחות שהזולת חווה אותה, מתארות הנשים את אימהותן כחסרה ואף כפגומה. ממצאים אלו מעידים על מעמדה הדואלי והמורכב של האימהות היחידנית באמצעות אימוץ ועל הדיאלקטיקה התמידית שבין המרחב האישי לבין-אישי בקרב נשים אלה. דיאלקטיקה זו משקפת את המתח שבין הבנייתה של חויית אוטונומיה נשית לבין ההבניה התרבותית של סביבתן, המעצבת במידה רבה חוויה זו.

מילות מפתח: אימהות יחידנית, אימוץ, ניתוח איכותני, דיאלקטיקה בין אישי לבין-אישי, אוטונומיה נשית

נשים מעצימות נשים: מתנדבות ומוטבות המשתתפות במיזמים התנדבותיים

ליאת קוליק וחופית מגידנה

המטרה העיקרית של מחקר זה הייתה לבחון אם יש קשר בין תחושת ההעצמה הפסיכולוגית של מתנדבות ובין תחושת ההעצמה הפסיכולוגית של מוטבות, המשתתפות במיזמים התנדבותיים קהילתיים. לשם כך בחן המחקר 74 צמדים של משתתפות (N=148), מתנדבות ומוטבות הנמצאות בקשר שוטף. עוד מטרה של המחקר הייתה לבחון אם המשתנים המסבירים את תחושת ההעצמה הפסיכולוגית של המתנדבות הם המשתנים המסבירים גם את תחושת ההעצמה הפסיכולוגית של המוטבות. על פי גישה אקולוגית רחבה, שימשו במחקר כמה משתנים מסבירים: מניעי המתנדבת לפעילות ההתנדבותית, איכות הקשר שבין המתנדבת למוטבת, איכות הקשר שבין המתנדבת לרכזת ההתנדבות, שכיחות האירועים הקריטיים בחיי המוטבת ועוצמתם. לא נמצא קשר בין ההעצמה הפסיכולוגית של המתנדבת ובין ההעצמה הפסיכולוגית של המוטבת, אולם נמצא קשר חיובי בין מניעי המתנדבת ובין ההעצמה הפסיכולוגית של המוטבת. ההעצמה הפסיכולוגית של המתנדבת הוסברה בעיקר באמצעות מניעה החברתיים, איכות הקשר שבינה ובין המוטבת ואיכות הקשר שבינה ובין רכזת ההתנדבות. על סמך הממצאים מועלות המלצות יישומיות לשיפור פעילות הגומלין בין מתנדבות למוטבות.

מילות מפתח: העצמה פסיכולוגית, מניעים להתנדבות, אירועים קריטיים, גישה אקולוגית

עד כמה עובדים קהילתיים משתפים את הציבור בהתערבויותיהם הקהילתיות

אדי רפ טוב ועידית וייס-גל

המחקר בחן עד כמה עובדים קהילתיים במחלקות לשירותים חברתיים בוחרים לשתף את הציבור בהתערבויותיהם הקהילתיות, ועד כמה מנהליהם מצפים מהם לשתף את הציבור. כמו כן בחן המחקר את הקשר בין בחירתם בשותפות (רמה מסוימת של שיתוף הציבור) לבין ייחוס תרומה חיובית לשיתוף הציבור ועידוד מנהליהם לנקוט בשותפות. 162 (59%) משתתפים מכלל העובדים הקהילתיים במחלקות לשירותים חברתיים השתתפו במחקר. הממצאים הראו כי חלק הארי של העובדים הקהילתיים דיווח על רמות שיתוף הכוללות שותפות והאצלת כוח בכל שלבי ההתערבות; אולם רבים דיווחו על נקיטת רמות שיתוף סמליות בלבד. מרבית העובדים הקהילתיים דיווחו, כי ברוב שלבי ההתערבות הקהילתית מנהלי המחלקות מצפים מהם לנקוט בשתי רמות השיתוף הסמליות. קשרים חיוביים נמצאו בין עידוד המנהלים לקיים שותפות, בין ייחוס תרומה חיובית לשיתוף ובין היוזמה לנקוט בשותפות.

מילות מפתח: עובדים קהילתיים, שיתוף הציבור, שותפות, מיזם / פרויקט קהילתי

זהות אתנית וסטריאוטיפים בישראל: הבדלים בין מזרחים ואשכנזים ובין קבוצות גיל

גבריאל בוקבזה

המחקר בחן זהות אתנית וסטריאוטיפים אתניים בישראל בקרב קבוצות גיל שונות וקבוצות השתייכות של מזרחים ואשכנזים. המחקר כלל 644 איש משלוש קבוצות גיל (15–19, 22–29 ו-55–74). התוצאות הצביעו על חשיבות ההבחנה בין הגדרה אתנית אובייקטיבית, על פי מקור גיאוגרפי-לאומי, וסובייקטיבית, על פי בחירה אישית. נמצאה רמת הזדהות אתנית גבוהה בקרב כל האוכלוסייה, וגבוהה ביותר בקרב מזרחים ובקרב מתבגרים הנמצאים בשלב גיבוש זהות. סטריאוטיפים כלפי מזרחים היו שליליים יותר מאשר כלפי אשכנזים. המזרחים תוארו כמשפחתיים וחמים מחד, וכבעלי התנהגות ירודה, אישיות רגזנית, אינטליגנציה נמוכה, ומעמד חברתי נמוך מאידך. האשכנזים אופיינו כבעלי אינטליגנציה גבוהה, מעמד כלכלי גבוה, מסודרים ומאורגנים מחד, וגאוותנים, קרים, וחלשים מאידך. התגלה מתאם חיובי מובהק בקרב כלל האוכלוסייה בין רמת זהות אתנית ובין ייחוס ערך חיובי לקבוצת הפנים. לא נמצא מתאם מובהק בין רמת זהות אתנית ובין ייחוס ערך שלילי לקבוצת החוץ – בניגוד לניבוי של תיאוריית הזהות החברתית.

מילות מפתח: זהות אתנית, זהות חברתית, מזרחים, אשכנזים, סטריאוטיפים, מתבגרים